

РЕШЕНИЕ

№ 1

гр.София, 30.03. 2009 година

В ИМЕТО НА НАРОДА

ВЪРХОВНИЯТ КАСАЦИОНЕН СЪД на РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, **Първо гражданско отделение** в съдебно заседание на **деветнадесети януари** две хиляди и девета година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Т.Н

ЧЛЕНОВЕ: Д. Ц

В. И

със секретар

изслуша докладваното от

председателя (съдията) Т. Н.

гражданско дело под № 2237/2008 година

Производство по § 2 ПЗР на ГПК във връзка с чл.218а, ал.1, б."а" ГПК/отм./.

Обжалвано е въззивното решение на Бургаския окръжен съд, постановено под № I* на 13.12.2007 год. по в.гр.дело № 657/2007 год., с което е оставено в сила решението на Бургаския районен съд № 1* от 10.03.2007 год. по гр.дело № 2722/2005 год. за отхвърляне предявения от „П”А. със седалище и адрес на управление гр. Б. против Й. Ч. Ч., Д. В. Г., Б. Ч. Д., Г. Б. Г., Л. И. Ч., Е. С. Ч., всички от гр. С. и Д. Н. Д. от гр. Б. иск за приемане за установено по отношение на ответниците, че дружеството-ищец е собственик на терен с площ от 12000

кв.м., представляващ северозападната част от имот с пл. № 185 по плана на гр. Б., Промислена зона С. , целият от 25 295 кв.м., представляващ имот пл. № 185 ведно с намиращите се в него сгради: триетажна масивна фабрична сграда със застроена площ от 264 кв.м., двуетажна масивна сграда-фабричен склад със застроена площ от 400 кв.м., двуетажна масивна сграда-фабричен склад със застроена площ от 303 кв.м., едноетажна сграда със застроена площ от 360 кв.м., едноетажна сграда със застроена площ от 240 кв.м., едноетажен склад със застроена площ от 100 кв.м., триетажна масивна сграда със застроена площ от 225 кв.м., и осъждане на ответниците да предадат на ищците/явно се има предвид ищеца/ владението на описаните по-горе имоти, и искането за отменяне на нотариален акт № 1* том 23, нот.дело № 15644/1997 год. на нотариус при Бургаския районен съд.

Недоволен от решението е касаторът-ищец по ревандикационния иск на основание чл.108 ЗС „П”А. , който го обжалва в срока по чл.218в, ал.1 ГПК/отм./ като счита, че страда от пороци, съставляващи касационни основания по смисъла на чл.218б, ал.1, б.”в” ГПК/отм./ тъй като съдът е изградил фактическите си и правни изводи върху непълна и едностранчива преценка на доказателствената стойност на иначе обсъдените доказателства, както и върху неправилна преценка на доказателствено-релевантните факти, извършена въз основа на непознаването на спецификите в правния режим на ДСО/респ. ДФ, ООД и АД/. Пространно се възпроизвеждат доказателствата по делото като се претендира отмяна на въззивното решение, решаване спора по същество с уважаване на иска по чл.108 ЗС и присъждане на направените по делото разноски за всички инстанции.

Процесуалният представител адвокат М от САК поддържа касационната жалба. Допълнително съображения излага в писмена защита.

Ответниците по касация Й. Ч. Ч., Б. Ч. Д., Д. В. Г., Д. Н. Д. и Г. Б. Г. не депозират отговор по чл.218г ГПК/отм./.

От ответника по касация Е. С. Ч., представляван от адвокат Н от АК-Бургас е постъпило възражение/има характер на отговор по чл.218г ГПК,отм./ със становище за неоснователност на жалбата.

Процесуалните представители адвокатите Н. Х. и И. М. от АК-Бургас оспорват касационната жалба по съображения, допълнително изложени в писмени защиты.

За да потвърди решението на първоинстанционния съд въззивният съд е приел, че ищцовото дружество не е доказало собственически права върху процесните имоти както за правопримството между ДИП”П”, така и за предоставяне на процесните имоти за стопанисване и управление, респ. валиден акт за внасяне в капитала на дружеството след преобразуването му по реда на ПМС № 201/25.10.1993 год. Направен е извод, че е неотнoсим за решаването на делото повдигнатия спор за колизията на правата на приватизираното дружество и реституираните собственици по § 6 ПЗР на ЗППДОП/отм./, както и спора какво обезщетение и на какво основание са получили ответниците, същото е прието и относно валидността на ефекта на реституцията по ЗВСОНИ.

Касационната жалба е подадена в срока по чл.218в, ал.1 ГПК/отм./ и е процесуално допустима.

Разгледана по същество е основателна.

Решението на въззивния съд е неправилно като при постановяването му е нарушен материалния закон.

При иск по чл.108 ЗС е необходимо да се докаже наличието на трите кумулативно предвидени в закона предпоставки: че ищцото дружество е собственик на имота-предмет на иска, че имотът се намира във владение или държане на ответниците и че те го владеят или държат без правно основание. Основанието на иска за ревандикация не е самото право на собственост, а фактическите обстоятелства, от които произтича това право.

При посочените факти незаконосъобразно решаващият въззивен съд е приел, че не са налице предпоставките на чл.108 ЗС за уважаване на иска за собственост.

Не е съобразено, че до приемане на ЗППДОБП/отм./ на държавните юридически лица е било предоставяно само стопанисването и управлението на държавната собственост, при което няма собственост на държавно юридическо лице или на общината, отделна от тази на държавата.

Същото положение е запазено и при действието на УСД № 5*„Ържавен вестник“ брой 4 от 13.01.1989 год., отм.), който определя фирмата като имуществено, социално и организационно обособен участник и основна форма за осъществяване на стопанската дейност, а заварените от указа държавни предприятия и обединения се реорганизируют по реда, определен в него.

Съгласно § 2 ПЗР на Търговския закон(ТЗ) при влизане в сила на ТЗ (Държавен вестник”, брой 48/1991 год., в сила от 01.07.1991 год.), образуваните държавни фирми запазват дейността си по досегашните разпоредби до превръщането им в търговски дружества.

По силата на Закона за образуване на еднолични търговски дружества с държавно имущество („Д”, брой 55 от 12.07.1991 год., отм.) държавните предприятия могат да се преобразуват в еднолични търговски дружества (ЕООД или ЕАД). За целта е издаван акт на Министерския съвет(МС), който е административен за организиране стопанисването на държавното имущество като МС е органът, който упражнява правата на едноличния собственик на капитала и определя ред за възлагане с договор управлението на търговското дружество.

В случая е установено, че има преобразуване на държавно предприятие в държавна фирма като процесният имот е стопанисван от нея, а след това е налице преобразуване в ЕА. , сега АД-в този смисъл меморандума, издаден от органа по приватизация-Министерство на промишлеността, който е официален удостоверителен документ; предоставянето на имота за стопанисване и управление-акта за държавна собственост не е оспорен и притежава официална удостоверителна сила; приложим е чл.17а ЗППДОБП/отм./ за заварените

преобразования – собствеността е предоставена с акт за преобразуване на дружеството от държавно предприятие в търговско дружество с държавно имущество (дружеството е преобразувано в ЕА. с решение на Бургаския окръжен съд от 20.05.1992 год., а на 10.07.1997 год. е преобразувано в АД).

Съгласно чл.1 от ПМС 201/1993 год. при преобразуване на държавни предприятия в еднолични търговски дружества с държавно имущество правото на собственост върху земята и другите недвижими имоти, които са били предоставени на предприятията за стопанисване и управление, се внася в капитала на тези дружества, освен ако в акта за тяхното преобразуване е посочено друго. Тази разпоредба е възпроизведена и в чл.17а ЗППДОБП. След като процесното имущество – земя и сгради е било предоставено за стопанисване и управление на държавното предприятие, чийто правопримемник след преобразуване и приватизация е ищцовото дружество, то по сила на чл.17а ЗППДОБП същото се легитимира като негов собственик.

Отделен е въпросът, че при иск за признаване на собственост и за предаване на владението, когато ответниците признават, че ищецът е бил собственик на имота, но вече не е такъв, защото им го е предал, активната легитимация на ищеца остава извън спора

Безспорно ответниците по спора владеят имотът/имотите/-предмет на спора и не са установили, че упражняват това на правно основание.

Понеже е допуснато нарушение, водещо до отмяна на основание чл.218б, ал.1, б.”в”, изр.1 ГПК/отм./ касационната жалба следва да се уважи, а решението на въззивния съд изцяло отмени.

Решавайки спора по същество на основание чл.218ж, ал.1, изр.2 ГПК/отм./ настоящата инстанция приема, че искът с правно основание чл.108 ЗС е основателен и доказан.

При посочените факти е установено правопримемство на ищцовото дружество за процесните имоти, а реституционните права на ответниците, които ги владеят не са установени при условията на пълно и главно доказване.

Съгласно Закона за национализация на частни индустриални и минни предприятия(ЗНЧИМП), публикуван в „Д”, брой 302 от 27.12.1947 год., и приложения списък на индустриалните и минни предприятия, които се национализират по чл.2 от същия закон в раздел „4. Предприятие за захар и захарни изделия” е упоменато: „Ч”, а в акта за завземане на недвижим имот за държавен от 03.06.1950 год. е посочено бивша собственост „ дружество А. М. Ч. ” на основание Указ № Ц-4872/1947 год./на Президиума на Великото народно събрание за обнародване на ЗН ЧИМП/: фабрични постройки и др. в индустриалния квартал, по опис.

Със заповед № 1* от 21.10.1992 год. на основание ЗВСОНИ и НДИ са отписани от актовете книги за държавните имоти 49 100 кв.м. дворно място с 12/процесните/ фабрични сгради, която е отменена със заповед № РД-09-130/25.09.2003 год. на Областния управител с административен център-Бургас.

Видно от данните по делото, в търговския регистър на Софийския окръжен съд, том 36 от 1929 год. е вписано С. дружество „Българско-индустриална къща на А. Ч.“ със седалище в София и клон в Бургас със съдружници А., Е. и М. Ч.; направени са вписвания: от 07.04.1949 год., че е национализирано предприятието „А“ гара Искър, София, което преминава в собственост на държавата под наименование – Д. индустриален комбинат „Г“ гара Искър; от 09.02.1949 год., че е национализирано предприятието „А“СД, София и е обособено като държавно стопанско предприятие с наименование: Държавна фабрика за захарни изделия „Г“ София, а за имот/имоти/ в Бургас липсват данни.

От заключението на изслушаната съдебно-техническа експертиза – основна и допълнителна, приета при отчитане изискването на чл.157, ал.3 ГПК/отм./ се установява, че поради липса на картен материал от годините, когато са създадени представените нотариални актове от 1921 год., 1923 год., 1926 год., 1931 год. и 1936 год. на името на праводателите на ответниците не може да се даде заключение дали процесният имот, представляващ производствена площадка на „П“АД/имот пл. № 185 по кадастралния план на ПЗ“С“ от 1992 год./ е напълно или частично идентичен с описаните в тях имоти.

На следващо място, имотите по нотариалните актове са били собственост на събирателно дружество. Представената страница от описна книга не е в състояние да установи по надлежен начин съществуването на дружеството и неговите членове, а и е налице разлика в името на дружеството, посочено в тази описна книга и нотариалните актове. Няма категорични данни кои са собствениците/съдружниците/ в дружеството към момента на отчуждаването, какви са дяловете им.

Съгласно чл.3 ЗВСОНИ собствеността върху имотите, отчуждени по посочените в чл.1 и чл.2 нормативни актове, се възстановява на лицата, от които те са били отнети, или на техните наследници по закон или други правоприемници. Правото на лицата да получат възстановяване на собствеността се установява с факта, че тя е била отнета от тях или от техните праводатели. А когато имотът е бил собственост на юридическо лице и тези юридически лица вече не съществуват, то собствеността се възстановява в полза на съдружниците или на членовете им, съответно на физическите лица, които са били членове или съдружници към момента на прекратяването им, съобразно правата на всеки от тях или на техните наследници по закон.

Възстановяването на собствеността върху одържавен имот по национализационните закони в полза на бившите собственици или техните наследници, става по силата на самия закон при наличието на предпоставките, предвидени в него. Според чл.2, ал.2 ЗВСОНИ, собствеността се възстановява при наличието на три кумулативни предпоставки: имотът да се намира в собственост на държавата, общините или техни фирми и еднолични дружества по чл.61 ТЗ; да е отчужден по някой от законите, предвидени в чл.2, ал.1 ЗВСОНИ и да съществува реално до размерите, в които е отчужден.

За възникване ефекта на реституцията не е пречка и разпоредбата на чл.18, ал.1 ЗППДОБП, тъй като тя няма характер на специална норма по отношение на чл.1

и 2 от ЗВСНОИ, която ги дерогира при определени условия, а представлява само регламентация на процедурата по приватизация на държавни и общински предприятия, когото част от техните дълготрайни активи представляват одържавени имоти по национализационни закони, които съществуват реално, че собственикът може да участва с дялове и акции в преобразуваното предприятие, т.е. само при посочената трансформация в собствеността на предприятието ще се акционира това участие на реституирания собственик в новообразуваното дружество.

Влязлото в сила на 20.07.2006 год. решение по гр.дело № 571/2001 год. на Бургаския окръжен съд по иск с правно основание чл.59 ЗЗД не формира сила на пресъдено нещо по иска за ревандикация на основание чл.108 ЗС.

С оглед липсата на легитимация и за процесните сгради от страна на ответниците следва да се уважи иска по чл.108 ЗС и за тях според данните за извършения въвод във владението им, тъй като е установено по несъмнен начин, че са собственост на ищцовото дружество, включени в капитала на същото.

Влязлото в сила решение по същото дело по инцидентен установителен иск е за прогласяване нищожност на съдебна спогодба, постигната по гр.дело № 1513/1995 год. на Бургаския районен съд между ответниците по спора в настоящото производство.

С оглед основателността на иска по чл.108 ЗС следва да се уважи и искът по чл.431, ал.2 ГПК/отм./ за отмяна на нотариалния акт № 1* т.23 н.дело № 15644/1997 год. на нотариуса при Бургаския районен съд относно процесните имоти.

При този изход на спора и на основание чл.64, ал.1 ГПК/отм./ на ищеца се присъждат направените разноски по делото за всички инстанции в размер на сумата общо 14 553,81 лева.

По изложените съображения и на основание чл.218ж ГПК/отм./ Върховният касационен съд, състав на I гражданско отделение

РЕШИ:

ОТМЕНЯ изцяло въззивното решение на Бургаския окръжен съд, постановено под № I* на 13.12.2007 год. по в.гр.дело № 657/2007 год.

ОСЪЖДА Е. С. Ч., Й. Ч. Ч., Б. Ч. Д., Д. В. Г., Г. Б. М., всички от гр. С. и Д. Н. Д. от гр. Б. да предадат на основание чл.108 ЗС собствеността и владението на „П”А. със седалище и адрес на управление гр. Б. върху следния недвижим имот: терен с площ 12 000 кв.м., представляващ северозападната част от имот с пл. № 185 по плана на гр. Б., промишлена зона С. , целият с размер от 25295 кв.м. заедно с построените сгради: триетажна масивна фабрична сграда с площ от 843 кв.м., двуетажна масивна сграда с площ от 264 кв.м., двуетажна масивна сграда-

фабричен склад с площ от 400 кв.м., двуетажна масивна сграда-фабричен склад с площ от 708 кв.м., двуетажна масивна сграда-фабричен склад с площ от 303 кв.м., едноетажна сграда с площ от 104 кв.м., двуетажна сграда с площ от 360 кв.м., едноетажна сграда с площ от 240 кв.м., едноетажен склад с площ от 410 кв.м., навес с площ от 186 кв.м., едноетажна сграда с площ от 100 кв.м. и триетажна масивна сграда с площ от 225 кв.м.

ОТМЕНЯ на основание чл.431, ал.1 ГПК нотариален акт № 1* том 23, нот.дело № 15644/1997 год. на нотариус Н. Градев при Бургаския районен съд по точка 3 за 12000 кв.м. терен и всички сгради с изключение на тази по п.4-двуетажна масивна сграда с площ от 2000 кв.м.

ОСЪЖДА Е. С. Ч. ЕГН ***** от гр. С., ул."Р" № 125, Й. Ч. Ч. ЕГН ***** , Б. Ч. Д. ЕГН ***** , Д. В. Г. ЕГН ***** , тримата от гр. С. ул."К" бл.30, вх. Г, Г. Б. М. от гр. С. ж.к."М", бл.215, ап.29 и Д. Н. Д. от гр. Б., ул."Ш" № 94 да заплатят на „П"А. със седалище и адрес на управление гр. Б. на основание чл.64, ал.1 ГПК/отм./ сумата 14 533,81/четирнадесет хиляди петстотин тридесет и три лева 0,81/лева, сторени разноски по делото пред трите инстанции.

РЕШЕНИЕТО е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ:

Особено мнение

Считам, че въззивното решение е постановено в нарушение съществени процесуални правила- на чл. 186 ГПК и чл. 188 ГПК/ отм. , което е основание по чл. 218ж, ал.1 ГПК/ отм./ за възчането на делото за ново разглеждане от друг състав на въззивния съд.

Искът на "П" А. е бил отхвърлен от Бургаския окръжен съд, действащ като въззивна инстанция, по две съображения - че не е доказано правоприемство между ищеца и държавното предприятие, на което е предоставена за стопанисване и управление национализираната фабрика и че ищецът не е доказал придобиването му на основание чл. 17 а ЗППДОБП, като не е установил, че този имот му е бил предоставен с надлежен акт за стопанисване и управление. Споделям становището, че тези изводи са необосновани, тъй като не кореспондират с доказателствата по делото и със закона. Но тъй като предмет на иска за ревандикация е недвижим имот, за който по делото е безспорно, че е бил обект на национализация по ЗНЧИМП, считам, че същественият за изхода на спора въпрос е за това дали са били налице

предпоставките по чл. 2 и 3 ЗВСОНИ за възстановяване на собствеността в полза на ответниците - физически лица - било ли е събирателно дружество "А" собственик на одържавения имот и към момента на влизане в сила на реституционния закон имотът- терен и сгради, съществувал ли е реално до размерите, в които е бил одържавен. По тези въпроси въззивният съд не е взел становище, като е посочил, че предвид изводите му за недоказаност на материалноправната легитимация на ищеца като собственик на процесния имот по силата на преобразуване и приватизация, се явяват неотнормирани към спора. Не е обсъдено и възражението за придобивна давност, заявено от ответниците във въззивното производство. Поради това считам, че тези въпроси не могат да бъдат обсъждани за пръв път от касационната инстанция при първоначалното разглеждане на делото, тъй като подобен подход поставя в страните в неравностойно положение и ги лишава от възможността да осъществяват в пълен обем правото си на защита.

По тези съображения подписвам решението с особено мнение, което прилагам към решението.

Съдия Д. Ц.а :

